

## ประเภทภูมิปัญญาด้าน การจัดการ

### ชื่อภูมิปัญญา การตรอง

#### บทนำ/ความสำคัญของภูมิปัญญา

การตรองเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านพื้นเมือง ที่ใช้ศึกษาหยั่งรู้และสามารถคาดหมายพยากรณ์ เหตุการณ์ ฤดูกาล ตลอดจนภัยธรรมชาติที่จะมาถึงในอนาคตข้างหน้า จึงสามารถกำหนดรู้และหาเหตุผลได้ค่อนข้างสูง อันเป็นการบ่งบอกถึงภูมิปัญญาปัญญาของคนรุ่นเก่าที่พยายามศึกษาได้ตรงเรียนรู้อันแล้วบอกต่อกันมา

#### ความเป็นมา

ดังจะขอกกล่าวพอประมาณดังนี้

- ถ้าฝักของมะขาม ถ้าโค้งงอมาก ก็จะแสดงว่าอากาศจะหนาวเย็นมาก
- ถ้ามัดส้ม (มดแดง) ทำรังสูงแสดงว่าลมไม่มาก แต่น้ำจะมาก หรืออาจท่วม ถ้ารังมัดส้มอยู่ต่ำจะมี

ลมมาก ในช่วงเดือนมีนาคม เมษายน

- ถ้ามัดง่าม มดคันไฟ ขนไข่ทำรังขึ้นบนบ้าน บนเรือน ก็แสดงว่าน้ำจะท่วม หรือฝนจะตกหนัก
- ถ้าจะดูว่าจะแล้งมากหรือน้อยให้ดู เม็ดของดอกผักปู้ยา
- ถ้าเมฆอยู่บนท้องฟ้ามีลักษณะเป็นรูปเกล็ดปลา ท้องฟ้าสว่างไสวดี ก็เชื่อว่าฝูงหมูปลาจะออกมา

เล่นหาด

- ถ้าฝูงหมูปลาบินมาหลบนอนอยู่ในที่ปลอดภัย เช่นในบ้านในเรือน ก็แสดงว่าจะเกิดลม ฝน ฟ้า

คะนอง

- ถ้ากบร้องในช่วงตอนหัวค่ำ ไม่ใช่ฤดูผสมพันธุ์ก็จะแสดงว่าฝนจะตกในกลางคืน
- ถ้าตกโต (ตุ๊กแก) ร้องและอากาศอบอ้าวก็แสดงว่าฝนจะตก
- ถ้าแมงจ้ำ แมงกวางร้อง ก็แสดงว่าฝนจะแล้ง
- ถ้าผู้เฒ่าผู้แก่ ปวดแสบปวดตา โดยไม่มีสาเหตุก็มีความเชื่อว่าฝนจะตกในเวลากลางคืน
- ถ้าเด็กอายุ 1 – 4 ขวบ เล่นน้ำลายผู้คนทั้งหลายก็เชื่อว่าฝนตก
- ถ้าอยากรู้ว่า ฝนปีนี้มากหรือน้อยกว่าปีที่แล้ว ให้เก็บน้ำฝน ห่าแรกไว้โดยใช้ขวดรองฝนกลางแจ้ง

ได้เท่าไร ปิดฝาเก็บไว้ให้สนิท แล้วนำมาเปรียบเทียบกับฝนห่าแรกของปีนี้ดู ว่าใครจะมีปริมาณที่มากกว่ากันก็จะแสดงว่า ฝนปีที่แล้วกับปีนี้ ปีไหนจะมีฝนมากน้อยก็คำนวณได้

การตรองเป็นภูมิปัญญาด้านการจัดการเกี่ยวกับการดำรงวิถีชีวิตไม่ว่าเกี่ยวกับตนเองตลอดจนไร่ นา อาชีพ การทำมาหากิน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทำการเกษตร การเดินทางการป้องกันความเสียหายที่จะมีขึ้น นับเป็นภูมิปัญญาปัญญาที่นำอนุรักษ์ ศึกษาเรียนรู้สืบต่อกันไป


### **ประโยชน์ที่ท้องถิ่นได้รับ**

1. เป็นการจัดการเกี่ยวกับวิถีชีวิต ไร่ นา อาชีพ การทำมาหากิน
2. สามารถหยั่งรู้หรือคาดการณ์ เหตุการณ์ในอนาคต

### **แหล่งข้อมูล**

นายญาณ สองเมืองแก่น

บ้านเลขที่ 184 หมู่ 4 ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

 054 – 781105